

Administracinė byla Nr. eI2-2077-535/2023
Teisminio proceso Nr. 3-61-3-07835-2022-2
Procesinio sprendimo kategorijos: 9.1; 9.2; 9.3;
55.1.3

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. kovo 16 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Sigitos Fomičiovos, Jūratės Gaidytės-Lavrinovič (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Inos Kirkutienės, dalyvaujant pareiškėjo atstovui advokatui Laurynui Biekšai, atsakovo atstovei Simai Pamparienei,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo [...] skundą atsakovui Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos dėl įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teismas

nustatė:

Pareiškėjas [...] pateikė teismui patikslintą skundą, kuriuo prašo : įpareigoti atsakovą Migracijos departamentą prie LR VRM išduoti kelionės dokumentą atvykti į Lietuvos Respubliką; įpareigoti Migracijos departamentą išnagrinėti pareiškėjo prašymą suteikti jam prieglobstį.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad 2021-11-08 Lietuvos Respublikos ambasadoje Minske pateikė prašymą suteikti jam prieglobstį Lietuvoje, tačiau iki šiol joks sprendimas jo byloje dėl prieglobsčio jam suteikimo nėra priimtas. Dėl itin ilgai Migracijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau- Migracijos departamentas, atsakovas) užtrukusio pareiškėjo prašymo suteikti jam prieglobstį Lietuvoje nagrinėjimo pareiškėjas buvo priverstinai išsiųstas į Kubą Baltarusijos atsakingų institucijų. Savo neveikimu atsakovas neužtikrino tinkamo pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimo bei negražinimo principo įgyvendinimo, taip pažeisdamas Lietuvos Respublikos įstatyme Dėl užsieniečių teisinės padėties (toliau – UTPĮ), Prieglobsčio Lietuvoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) nuostatas bei Europos Žmogaus teisių Konvencijos (toliau - EŽTK) 3 straipsnį.

2021-11-08 pareiškėjas pateikė prieglobsčio prašymą Lietuvos Respublikos ambasadai Minske, Baltarusijoje. Prieglobsčio prašymą grindė tuo, kad 2021 m. liepos 11 d. jis dalyvavo protesto akcijose už laisvę ir demokratiją Kuboje. Protesto akcijos buvo nuslopintos, o pareiškėjas buvo sulaikytas 10 dienų kalėjime, kur patyrė fizinį bei psichologinį smurtą. Protesto akcijos vyko pareiškėjo mieste Holgine, o vieta, kurioje jis buvo sulaikytas vadinama "La Tercera". Kubos vyriausybės veiksmai šių protestų metu buvo pasmerkti Europos Parlamento. Pasinaudodamas draugų, gyvenančių Ispanijoje ir Vokietijoje, pagalba, pareiškėjas 2021-10-20 išvyko iš Kubos.

Atvykęs į Baltarusiją sužinojo, kad galima kreiptis dėl prieglobsčio į Lietuvos Respublikos ambasadą Minske.

2021-11-13 pareiškėjas pirmą kartą nusiuntė laišką į Lietuvos Respublikos ambasadą Minske, informuodamas, kad jo teisėtas buvimas Baltarusijoje greitai pasibaigs, ir prašė pagalbos bei konsultacijos, ką daryti. 2021-11-15 gavo atsakymą, kad jo dokumentai persiųsti Migracijos departamentui ir su juo bus susisiekiama. Pažymi, kad pats kelis kartus kreipėsi į ambasadą, tačiau ambasados darbuotojai nurodė, jog negali niekuo padėti. Pareiškėjas teisėtai Baltarusijoje galėjo būti 30 dienų. Kadangi teisėto buvimo laikas ėjo į pabaigą, 2021-11-18 pareiškėjas išvyko atgal į Maskvą, Rusiją, ir ten buvo iki 2022-01-08. Rusijoje jam padėjo kunigas Antonas: pareiškėjas gyveno stačiatikių prieglaudoje, ten gaudavo ir maisto. Kadangi Rusijoje jis negalėjo dirbti, o gyventi buvo itin sudėtinga, grįžo į Baltarusiją, ten taip pat gyveno prieglaudose.

Pirmas pareiškėjo ir atsakovo tiesioginis kontaktas įvyko 2022-07-11, t. y. praėjus daugiau nei 6 mėn. nuo tos dienos, kai jis pateikė prašymą suteikti jam prieglobstį Lietuvos Respublikoje. Iš atsakovo pareiškėjas gavo laišką su pasiteiravimu, ar jis suinteresuotas toliau tęsti prieglobsčio procedūrą. Kai pareiškėjas atsakė teigiamai, jis gavo atsakymą, kad jo prieglobsčio byla užsiims kitas specialistas. 2022 m. liepos 28 d. pareiškėjas parašė dar kelis elektroninius laiškus. 2022-07-29 pareiškėjas gavo atsakymą iš Migracijos departamento, kad jis turėtų kreiptis į stovyklos administratorių, nors pareiškėjas Lietuvos Respublikos institucijų niekada nebuvo apgyvendintas jokioje stovykloje. 2022-08-05, t. y. praėjus beveik 9 mėnesiams, kai pateikė prašymą suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje, pareiškėjas gavo oficialų Migracijos departamento atsakymą, jog 2022-08-08 bus atliekama jo apklausa, o atvykti į Lietuvą pareiškėjas galės tik, kai bus išnagrinėtas jo prieglobsčio prašymas. Kitą dieną po apklausos pareiškėjas informavo jį apklaususį Migracijos departamento darbuotoją [...] apie tai, kad ilgiau Baltarusijoje būti nebegali. 2022-09-05 pareiškėjas gavo paskutinį Migracijos departamento laišką su prašymu patvirtinti buvimo vietą. 2022-10-24 pareiškėjas vėl kreipėsi į Migracijos departamentą, tačiau iki šiol jokios informacijos negavo.

2022-08-26 pareiškėjas Baltarusijos atsakingų institucijų buvo priverstinai išsiųstas į Kubą. Kai pareiškėjas atsidūrė Kubos Havanos oro uoste, Kubos saugumo pareigūnai tardė jį bei nuvedė į policiją, kur jis vėl buvo apklaustas, pagrasinta atnaujinti bylą. Šiuo metu būdamas Kuboje pareiškėjas nuolat sulaukia Kubos saugumo pareigūnų dėmesio, patiria spaudimą.

Nurodo, kad kreipėsi dėl prieglobsčio suteikimo Lietuvos Respublikos ambasadoje Minske 2021-11-08, t. y. jau prieš 1 m., tačiau iki šiol jis nėra gavęs jokio Migracijos departamento sprendimo. Be to, nepaisant pareiškėjo pastangų susisiekti su Migracijos departamento atstovais, pirmasis kontaktas su Migracijos departamento darbuotojais dėl jo prašymo suteikti prieglobstį įvyko tik 2022-07-11, t. y. praėjus 8 mėn. po prašymo suteikti prieglobstį pateikimo. Nagrinėjant pareiškėjo prieglobsčio prašymą, nebuvo laikytasi Įstatymo bei Aprašo nuostatų, o dėl tokio atsakovo neveikimo pareiškėjas buvo išsiųstas iš Baltarusijos, taip buvo pažeistas non-refoulement (liet. asmens negražinimo) principas.

Nors Įstatymo 140(12) straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta galimybė pateikti prašymą, suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje užsienio valstybėje – per užsienio reikalų ministro nurodytas Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ar konsulines įstaigas, specialių procedūrų, numatančių kitokias nei įprasta prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūras, nenumatyta. Siekiant įgyvendinti Įstatymo 140 (12) str. 1 d. 3 p. buvo priimti 2 Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro įsakymai. Užsieniečių prašymų suteikti prieglobstį pateikimo Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose tvarkos apraše, patvirtintame 2021-09-21 Įsakymu Nr. V-392, nustatyta, kad Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos vadovas nustato prašymų pateikimo būdą ir laiką, paskiria atsakingą atstovybės darbuotoją, kuriam pavedama užsieniečių pateiktus prašymus suteikti prieglobstį perduoti Migracijos departamentui. Šiuo įsakymu nustatoma, kad prašymas suteikti prieglobstį turi būti pateikiamas asmeniškai, taip pat pateikiant galiojančio kelionės dokumento bei teisėtą buvimą užsienio valstybėje, kurioje pateikiamas prašymas, patvirtinančių dokumentų kopijas. Prieglobsčio prašymą norintis pateikti užsienietis atstovybei turi pateikti raštišką nustatytos formos prašymą bei prieglobsčio būtinybę patvirtinančius dokumentus. Įsakyme nurodoma, kad asmens duomenys, susiję su prašymu suteikti prieglobstį,

atstovybėse nekaupiami ir nesaugomi. 2021-09-21 užsienio reikalų ministro įsakymu Nr. V-393 nustatyta, kad užsieniečių prašymai suteikti prieglobstį gali būti pateikiami Lietuvos Respublikos ambasadoje Baltarusijos Respublikoje, o šios ambasados vadovas turi nustatyti prašymų suteikti prieglobstį pateikimo būdą ir laiką bei paskirti atsakingą ambasados darbuotoją. Nė vienas iš šių dokumentų nereglamentuoja, kaip vykdomas prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūros, o tais atvejais, kai nėra numatytų specialių procedūrų taikomos bendrosios procedūros. Bendrosios procedūros, kaip turi būti nagrinėjamas prieglobsčio prašymas, nustatytos Įstatymo IV skyriuje bei Apraše. Nurodo, kad pareiškėjas prieglobsčio prašymą, laikydamasis visų Įstatymo numatytų reikalavimų, pateikė jau daugiau nei prieš 1 metus, visą šį laiką nagrinėdamas pareiškėjo prašymą Migracijos departamentas nesilaikė Įstatymo bei Aprašo nuostatų. Įstatymo 81 str. numato, jog prašymas suteikti prieglobstį turi būti išnagrinėtas iš esmės kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos, o nagrinėjant jį skubos tvarka jis turi būti išnagrinėtas per 10 darbo dienų. Pareiškėjo atveju nėra aišku, kokia procedūra buvo taikoma jo atžvilgiu (nagrinėjimas iš esmės ar nagrinėjimas iš esmės skubos tvarka), kadangi jokio dokumento, patvirtinančio, tai, kad jo prašymas suteikti jam prieglobstį Lietuvos Respublikoje buvo registruotas, pareiškėjas negavo, nors Aprašo 25.7 punktas nustato, kad pažyma dėl prašymo suteikti prieglobstį priėmimo turi būti įteikta prieglobsčio prašytojui. Tiek nagrinėjant pareiškėjo prašymą iš esmės, tiek iš esmės skubos tvarka, terminų, nustatytų nagrinėjant prašymą suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje, atsakovas nesilaikė. Pareiškėjas iki šiol nežino, kaip klostosi jo prašymo suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje nagrinėjimas, nepaisant to, kad nuolat domisi ir rašo el. laiškus Migracijos departamento darbuotojams.

Atsakovas su pareiškėju nebendravo 8 mėn., o pareiškėjo apklausą organizavo tik po 9 mėn. Pareiškėjas nuolat bendravo su Lietuvos institucijomis ir informavo apie savo teisinę padėtį Baltarusijoje. Nors tiek Užsienio reikalų ministerijai, tiek atsakovui buvo žinoma, kad pareiškėjas ilgiau nebeturi teisės būti Baltarusijoje, jokių veiksmų nė viena institucija nesiėmė, pareiškėjo situacija buvo ignoruojama, tarsi atsakovui būtų patogu palaukti, kol pareiškėjas bus išsiųstas iš Baltarusijos ir tokiu būdu atsakovas nebeturėtų pareigos tęsti jo prieglobsčio prašymo nagrinėjimo.

Pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimo metu neužtikrinamos jo teisės, kurias turi pagal Lietuvos teisės aktų nuostatas, be to, pareiškėjo prieglobsčio prašymas nėra nagrinėjamas pagal įstatymuose numatytas procedūras. Remiantis UTPI 71 str. 1d. prieglobsčio prašytojas Lietuvos Respublikoje turi tam tikras teises, tokias kaip nemokamai jam suprantama kalba gauti informaciją apie savo teises ir pareigas bei jų nevykdymo padarinius prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo metu, taip pat informaciją, susijusią su prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimu; kreiptis į Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro valdybos (toliau - JTVPK) ir kitos organizacijos, teikiančios specializuotą teisinę pagalbą ar konsultacijas prieglobsčio prašytojams, atstovus ir su jais susitikti privatumą užtikrinančiomis sąlygomis; dirbti, jeigu per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos Migracijos departamentas nepriėmė sprendimo dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ne dėl prieglobsčio prašytojo kaltės. Pareiškėjui niekada nebuvo teikta informacija apie jo teises ir pareigas, jam nebuvo teikiama informacija apie galimybę kreiptis į JTVPK ar kitą Lietuvoje specializuotą teisinę pagalbą ar konsultacijas prieglobsčio prašytojams teikiančią organizaciją, nors jo prašymas suteikti prieglobstį jau yra nagrinėjamas ilgiau nei 6 mėn., jam nėra paaiškinta, kokių būdu jis gali pasinaudoti teise dirbti Lietuvos Respublikoje, kurią jam garantuoja UTPI. Įstatymo 140(10) straipsnis numato, kada prieglobsčio prašytojui yra išduodamas užsieniečio registracijos pažymėjimas. Kadangi šia nuostata nėra numatoma jokia išimtis dėl dokumento išdavimo/neišdavimo asmenims pateikusiems prieglobsčio prašymus ambasadose, pareiškėjui toks dokumentas turėjo būti išduotas ne vėliau kaip per 3 dienas nuo prašymo suteikti jam prieglobstį pateikimo dienos, tačiau šio dokumento jis niekada negavo. Prieglobsčio prašytojo, kuris pateikė prašymą suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikos atstovybėje ir nepateko į Lietuvos Respublikos teritoriją, apgyvendinimo klausimai, apskritai nėra reglamentuojami Įstatymo. Nurodo, kad, gyvendamas tiek Rusijoje, tiek Baltarusijoje, glaudėsi įvairiose prieglaudose, nes neturėjo lėšų. Dažnu atveju pagrindiniai jo poreikiai - maistas, sanitarinės sąlygos, vieta nakvynei - nebuvo užtikrinti. Pareiškėjas dirbti nė vienoje iš šių šalių negalėjo, nes tam neturėjo teisės. Visą šį laiką, kai

Migracijos departamentas turėjo nagrinėti prieglobsčio prašymą, pareiškėjui nebuvo žinoma, kada jo prašymas suteikti prieglobstį bus išnagrinėtas. Atsakovo aplaidų požiūri įrodo ir tai, kad atsakovas pirmą kartą su pareiškėju susisieikė tik praėjus daugiau nei 6 mėn. nuo prašymo pateikimo dienos. Atsakovas nevykdė jam teisės aktuose nustatytų pareigų, o neužtikrindamas pareiškėjui tinkamų gyvenimo sąlygų ir su juo nebendraudamas sukėlė dar didesnes kančias, taigi Migracijos departamento neveikimas žemino pareiškėjo orumą, taip pat buvo pažeistas EŽTK 3 straipsnis. Tęstiniai Migracijos departamento pažeidimai lėmė pareiškėjo priverstinį gražinimą į Kubą, t. y. į jo kilmės valstybę, tokiu būdu nebuvo įvykdyta pareiga užtikrinti non-refoulement principą.

Nurodo, kad gero viešojo administravimo principas reikalauja, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, dirbtų rūpestingai ir atidžiai, veiktų taip, kad būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pareiškėjas prieglobsčio pasiprašė 2021-11-08, pagal Įstatymą šis prašymas turėjo būti išnagrinėtas per 6 mėn., t. y. iki 2022-05-08, to padaryta nebuvo. Pareiškėjas pats pasirūpino dokumentu, leidžiančiu likti Baltarusijoje iki 2022-07-28, tačiau ir iki šio termino pabaigos Migracijos departamentas jo prieglobsčio prašymo neišnagrinėjo. Migracijos departamento neveikimas, kai pareiškėjo prieglobsčio prašymas buvo nagrinėjamas ne tik kad nesilaikant Įstatyme nustatytų terminų, tačiau ir nesuteikiant jam pirmenybės, tapo tiesiogine priežastimi, lėmusia pareiškėjo gražinimą į Kubą. Savo neveikimu Migracijos departamentas pažeidė EŽTK nuostatas. EŽTK 1 str. numato, jog EŽTK valstybės narės kiekvienam jų jurisdikcijai priklausančiam asmeniui garantuoja šios Konvencijos I skyriuje apibrėžtas teises bei laisves. EŽTK I skyrius apima tokias pamatines teises kaip teisė į gyvybę ir kankinimų draudimą. Nors EŽTT nurodo, kad EŽTK 1 str. minima jurisdikcija pirmiausia apima teritorinę jurisdikciją, tam tikrais atvejais jurisdikcija yra platesnė ir apima ne tik EŽTK valstybės narės teritoriją. EŽTK 1 str. kontekste jurisdikcija gali apimti ne tik valstybės narės teritoriją remiantis: a) faktine valdžia (kontrole), kuria daroma įtaka pareiškėjui (*ratione personae*); b) faktine užsienio valstybės teritorijos kontrole (*ratione loci*).

Vadovaujantis EŽTT jurisprudencija, jeigu valstybės narės agentai, tokie kaip diplomatai ar konsulatų darbuotojai, veikia valstybės vardu užsienyje, tai gali sąlygoti valstybės narės atsakomybę taip išplečiant jurisdikciją už valstybės narės teritorijos ribų. Net jei pareiškėjas yra savo kilmės valstybėje, valstybės narės diplomatų ar konsulinių darbuotojų neveikimas ar veikimas užsienyje, liečiantis pareiškėją, sąlygoja, kad pareiškėjas patenka į valstybės narės jurisdikciją. EŽTT byloje M. N. ir kiti prieš Belgiją, nurodė, kad vertinant, ar asmuo patenka į valstybės jurisdikciją turi būti identifikuotos išskirtinės aplinkybės ir vien tai, kad asmuo kreipėsi į valstybės narės ambasada negali būti laikoma efektyvios faktinės valdžios egzistavimu asmens atveju, nes asmuo yra laisvas rinktis, į kurios valstybės ambasada kreiptis. EŽTT nurodė, kad ekstrateritorinė jurisdikcija egzistuoja tik išskirtiniais atvejais. Pareiškėjo atveju egzistuoja išskirtinės aplinkybės, kurios sąlygoja ekstrateritorinės jurisdikcijos taikymą. Pareiškėjo atveju neveikimas buvo sąlygotas Migracijos departamento darbuotojų, veikiančių Lietuvos teritorijoje, tačiau UTPĮ nuostatomis jų veikimas išplečiamas už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų priimant prieglobsčio prašymus tų asmenų, kurie į teritoriją nepateka, o atitinkamai pagal UTPĮ nuostatas uždraudžiant asmenims, kurie atvyko neteisėtai, pateikti prieglobsčio prašymus Lietuvoje (t. y. Lietuvos valstybė, uždraudusi prašyti prieglobsčio asmenims, kurie atvyko neteisėtai (kas yra įprasta praktika prieglobsčio srityje), ir nustačiusi pareigą tokiems asmenims prašyti prieglobsčio Lietuvos diplomatinėje atstovybėje Minske, išplėtė savo jurisdikciją). Pareiškėjas, kuris, laikydamasis Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatų, pateikė prašymą jam suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje, nuolat siekė bendradarbiauti su Lietuvos Respublikos institucijomis, tačiau Migracijos departamentas pažeisdamas Įstatymo bei Aprašo nuostatas 8 mėnesius ignoravo pareiškėją, o jam pranešus, kad nebegali ilgiau likti Baltarusijoje, niekaip nereagavo į pareiškėjo situaciją. Pareiškėjas dėl sistemiskai vykdytų ir vis dar vykdomų Įstatymo bei Aprašo nuostatų pažeidimų buvo ir yra priklausomas nuo Lietuvos Respublikos institucijų sprendimų ir į tokią situaciją (kai buvo išsiųstas iš Baltarusijos neišnagrinėjus jo prašymo suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje) pateko tik dėl atsakovo neveikimo. Nurodo, kad pareiškėjas neturėjo pasirinkimo, kur kreiptis prieglobsčio. Praktika, kai prašymai suteikti prieglobstį yra priimami ambasadose yra itin reta. Iš esmės vienintelė alternatyvi

pareiškėjo galimybė buvo prašyti prieglobsčio Baltarusijoje, t. y. šalyje, kurioje jis tuo metu buvo, kai pateikė prašymą suteikti jam prieglobstį. Remiantis surinkta kilmės valstybės informacija, Baltarusijoje prieglobsčio sistema nėra efektyvi. Tarptautinė nevyriausybinė organizacija „Human Rights Watch“ nurodė, jog Baltarusija neužtikrino tinkamos apsaugos šimtams prieglobsčio prašytojų, ypač atvykusiems iš Rusijos, Čėčenijos bei konstatavo, kad prieglobsčio sistema Baltarusijoje nefunkcionuoja. Šia informacija vadovavosi EŽTT sprenddamas dėl Lenkijos veiksmų teisėtumo grąžinant asmenis atgal į Baltarusiją, kai nebuvo registruojami jų pasienyje pateikti prieglobsčio prašymai. Įvertinus tai, kad pareiškėjas padarė viską, kas priklausė nuo jo valios siekdamas teisėtai likti Baltarusijoje, ir tik dėl atsakovo itin aplaidaus veikimo pareiškėjo prašymas suteikti jam prieglobstį Lietuvoje nebuvo išnagrinėtas laiku (ir nėra išnagrinėtas iki šiol), pareiškėjo atžvilgiu taikoma ekstrateritorinė jurisdikcija, o atsakovas laikytinas atsakingu už tai, kad nebuvo užtikrintas non-refoulement principo įgyvendinimas.

Šiuo metu pareiškėjas iš Kubos valdžios institucijų toliau patiria spaudimą ir netinkamą elgesį. Įvertinus tai, kad jis privertinai grąžintas į Kubą dėl atsakovo neveikimo, prašo teismo įpareigoti išspręsti klausimą dėl pareiškėjo perkėlimo į Lietuvos Respubliką, kad būtų apsaugotas nuo netinkamo elgesio tol, kol bus nagrinėjamas jo prieglobsčio prašymas, t. y. tol, kol jis turės prieglobsčio prašytojo statusą Lietuvos Respublikoje (įskaitant ir teismines procedūras, jeigu būtų priimtas sprendimas nesuteikti jam prieglobsčio). Pareiškėjo perkėlimas yra būtinas ne tik užtikrinant jo saugumą, tačiau ir išvengiant situacijos, kai atsakovas savo neveikimu sukuria sąlygas nesuteikti pareiškėjui prieglobsčio. Remiantis Įstatymo 86 str. pabėgėlio statusas suteikiamas prieglobsčio prašytojui, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų yra už valstybės, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali ar bijo naudotis tos valstybės apsauga arba neturi atitinkamos užsienio valstybės pilietybės, yra už valstybės, kurioje buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų ir dėl išvardytų priežasčių negali ar bijo į ją grįžti. Migracijos departamento neveikimo nulemtas pareiškėjo grąžinimas į Kubą, neleidžia objektyviai vertinti jo situacijos, nes jis nebeatitinka vienos iš apibrėžimo sąlygų, būti „už valstybės, kurios pilietis jis yra, ribų“. Taigi, atsižvelgiant į susidariusią situaciją, pareiškėjui privalo būti sudarytos sąlygos atvykti į Lietuvą. Aprašo 5 skirsnis reglamentuoja užsieniečių perkėlimo į Lietuvos Respubliką procedūras. Aprašo 167.1 papunktis numato, kad Migracijos departamentas, atlikęs Aprašo 165 p. numatytus veiksmus, prirėkęs išduoda kelionės dokumentą atvykti į Lietuvos Respubliką. Didžioji dalis Aprašo 165 p. numatytų veiksmų (pvz. patikrinimai, bylos sukūrimas MIGRIS sistemoje, apklausa ir pan.), pareiškėjo byloje jau turėjo būti atlikti, todėl kliūčių jam išduoti kelionės dokumentą atvykti į Lietuvos Respubliką nėra. Kelionės dokumento atvykti į Lietuvos Respubliką išdavimas sudarytų sąlygas pareiškėjui atvykti į Lietuvą ir užtikrinti tinkamą jo prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūrą.

Pareiškėjas pateikė teismui papildomus paaiškinimus, kad nors atsakovas teigia nesulaukęs atsakymo į 2022-09-05 siųstą paklausimą, tačiau advokatui susisiekus su pareiškėju, jis nurodė, kad jau kitą dieną atsakė į atsakovo paklausimą. Patvirtindamas šią informaciją pareiškėjas persiuntė momentinę ekrano nuotrauką, iš kurios matyti, kad priešingai nei teigia atsakovas, pareiškėjas jau kitą dieną atsakė į jam 2022-09-05 siųstą paklausimą ir tą patvirtina jo el. laiškas (pareiškėjas 2022-09-06 14:04 (Kubos laiku) atsakė į gautą atsakovo darbuotojo paklausimą ir nurodė, kad buvo deportuotas Lukašenkos režimo į Kubą). Įstatymo 85 str. 1 d. 3 p. nustato, kad prieglobsčio prašytojo prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimas nutraukiamas, jeigu su prieglobsčio prašytoju, kuriam leista apsigyventi jo pasirinktoje vietoje, nėra galimybės susisiekti ilgiau kaip 72 valandas. Taigi, į atsakovo 2022-09-05 išsiųstą laišką pareiškėjas turėjo laiko atsakyti iki 2022-09-08, kadangi atsakė 2022-09-06 akivaizdu, kad Įstatymo 85 str. 1 d. 3 p. jo atžvilgiu negali būti taikomas, todėl Migracijos departamento atsiliepimo argumentas, kad atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimas yra nutrauktas, nėra pagrindo tenkinti skundo reikalavimą įpareigoti Migracijos departamentą išnagrinėti pareiškėjo prieglobsčio prašymą yra nepagrįstas. Atsakovas ne tik nevykdė tinkamo pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimo, jis pateikė teismui tikrovės neatitinkančias aplinkybes (esą pareiškėjas neatsakė į atsakovo darbuotojo siųstą el. laišką), be to, grįsdamas sprendimą šiomis tikrovės neatitinkančiomis aplinkybėmis nutraukė pareiškėjo prieglobsčio prašymo

nagrinėjimą, taigi, atsakovas toliau netinkamai taiko prieglobsčio procedūras ir savivaliauja bei tęsia pareiškėjo teisių pažeidimą.

Nurodo, kad Migracijos departamentas sprendimą Nr. 23S174, kuriuo buvo nutrauktas pareiškėjo prašymo suteikti prieglobstį atsakovas priėmė tik 2023-01-02, t. y. praėjus beveik 4 mėn. nuo tada kai paties Migracijos departamento buvo mėginta susisiekti su pareiškėju. Pareiškėjas ne tik atsakė į atsakovo užklausą, bet po 2022-09-05 ne kartą pats mėgino susisiekti su atsakovu ar kitomis Lietuvos Respublikos institucijomis, kurios jo manymu galėtų jam padėti atkreipti atsakovo dėmesį į save ir pagaliau sulaukti tinkamos ir teisės aktus atitinkančios prieglobsčio procedūros. Nuo 2022-12-12, t. y. kai buvo kreiptasi su skundu į teismą, atsakovui yra žinoma, kad pareiškėjas turi atstovą. Nors turėjo būti žinoma, kaip susisiekti su pareiškėju (el. paštas, pareiškėjo atstovo kontaktai), atsakovas nesiėmė jokių veiksmų tam padaryti. Migracijos departamentas tiesiog ignoravo bet kokius pareiškėjo mėginimus susisiekti ir visiškai nepagrįstai, ir nutraukė jo prieglobsčio prašymo nagrinėjimą praėjus net 4 mėn. nuo tariamai atsiradusio pagrindo nutraukti pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimą. Atkreipia dėmesį į tai, kad pareiškėjo pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimas buvo nutrauktas 2023-01-02, t. y. jau po to, kai jis kreipėsi į teismą dėl atsakovo neveikimo, o toks Migracijos departamento elgesys, kai sistemingai ir toliau nesilaikoma teisės aktų, reglamentuojančių prieglobsčio procedūrą, tik įrodo, kad atsakovas piktnaudžiauja prieglobsčio procedūra ir savivaliauja. Pareiškėjo nuomone, atsakovas ir toliau nesilaiko gero administravimo principo. Migracijos departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, negali vertinti asmens situacijos vien formaliai ir šabloniškai, nes byloje sprendžiamas klausimas, susijęs su žmogaus teisėmis ir teise į prieglobstį – vieną fundamentalių asmens teisių pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, o žmogaus teises kaip visuotinį gėrį įtvirtina aukščiausios teisinės galios teisės šaltiniai – Konstitucija ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. vasario 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1268-822/2022). Savo veiksmais nepagrįstai nutraukiant pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimą Migracijos departamentas toliau nevykdo Lietuvos priimtų tarptautinių išpareigojimų ir kuria ydingas praktikas, pažeidžiančias vieną fundamentalių asmens teisių – teisę į prieglobstį.

Nurodo, kad svarbu atsižvelgti ir įvertinti 2022 m. gruodį Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos paskelbtą teminį tyrimą „Prieiga prie prieglobsčio procedūros Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse užsienyje ir valstybės sienos apsaugos tarnybos pasienio kontrolės punktuose“, kurio tikslas įvertinti, ar prieglobsčio prašymų pateikimo būdai pasienio kontrolės postuose bei Lietuvos ambasadoje Minske iš tikrųjų yra prieinami visiems ir suteikiantys asmenims veiksmingą apsaugą. Taigi, iš esmės šiame tyrime surinkti duomenys apie tai, ar asmenys, pateikę prašymą Lietuvos ambasadoje Minske, lygiai kaip pareiškėjas, gali tinkamai pasinaudoti prieglobsčio procedūra. Šioje ataskaitoje identifikuojama, kad prieglobsčio prašymo pateikto Lietuvos Respublikos ambasadoje Minske nagrinėjimo tvarka nėra tinkamai reglamentuota, o prašymus pateikę žmonės laukia nežinioje ir susiduria su išsiuntimo į kilmės valstybę rizika taip ir nesulaukus Migracijos departamento sprendimo. Ši ataskaita parodo, kad pareiškėjo atvejis, kai atsakovas netinkamai vykdo prieglobsčio prašymo pateikto Lietuvos Respublikos ambasadoje Minske nagrinėjimo procedūrą yra ne vienietinis, o sisteminis, ir tai tik patvirtina būtinybę įvertinti Migracijos departamento neveikimą. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija įvertinusi teisinį reglamentavimą ir prieglobsčio prašytojų, pateikusių prašymą, pateikė rekomendaciją „suteikti galimybę užsieniečiams, pateikusiems prašymus suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikos ambasadoje Minske, kurie buvo priimti nagrinėti, atvykti į Lietuvos teritoriją ir naudotis priėmimo sąlygomis, kaip tai numato ES prieglobsčio acquis“.

Atsakovas Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) su pareiškėjo skundu nesutinka, prašo jį atmesti, kaip nepagrįstą. Atsiliepime nurodo, kad Įstatymo 140(12) straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad prašymas suteikti prieglobstį gali būti pateikiamas užsienio valstybėje – per užsienio reikalų ministro nurodytas Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ar konsulines įstaigas. 2021-11-08 pareiškėjas Lietuvos Respublikos ambasadoje Minske pateikė prašymą suteikti jam prieglobstį Lietuvos Respublikoje. 2022-08-08 buvo atlikta pareiškėjo apklausa, numatyta Įstatymo 82 straipsnyje. 2022-

09-05 Migracijos departamentas bandė susisiekti su pareiškėju prieglobsčio prašyme nurodytu el. paštu [...], tačiau atsakymas į laišką nebuvo gautas. Taip pat buvo mėginta susisiekti prieglobsčio prašyme nurodytu mobiliuoju telefonu [...], tačiau užsienietis mobiliuoju telefonu buvo nepasiekiamas.

Įstatymo 85 straipsnio 1 dalyje nurodyti prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo nutraukimo pagrindai. Įstatymo 85 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad prieglobsčio nagrinėjimas nutraukiamas, kai su prieglobsčio prašytoju, kuriam leista apsigyventi jo pasirinktoje vietoje, nėra galimybės susisiekti ilgiau kaip 72 valandas. Atsižvelgiant į tai, kad su pareiškėju nebuvo galima susisiekti ilgiau kaip 72 valandas, Migracijos departamentas Įstatymo 85 straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu nutraukė prašymo suteikti prieglobstį pareiškėjui nagrinėjimą (2023-01-02 sprendimas Nr. 23S174). Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimas yra nutrauktas, nėra pagrindo tenkinti skundo reikalavimą įpareigoti Migracijos departamentą išnagrinėti pareiškėjo prieglobsčio prašymą.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad vykdant pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimą nebuvo laikytasi Įstatymo bei Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2016 m. vasario 24 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. 1V-131 „Dėl Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas) nuostatų, t. y. nesilaikyta Įstatymo 81 straipsnyje nurodytų prieglobsčio prašymo nagrinėjimo terminų, nes prašymas suteikti prieglobstį turi būti išnagrinėtas iš esmės kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos, o nagrinėjant jį skubos tvarka jis turi būti išnagrinėtas per 10 darbo dienų, jam nebuvo išduota pažyma dėl prašymo suteikti prieglobstį priėmimo kaip tą numato Tvarkos aprašo 25.7 punktas, jis nebuvo supažindintas su Įstatymo 71 straipsnio 1 dalyje numatytais prieglobsčio prašytojo Lietuvos Respublikoje teisėmis bei jomis negalėjo pasinaudoti, jam nebuvo išduotas užsieniečio registracijos pažymėjimas pagal Įstatymo 140(10) straipsnį. Anot pareiškėjo, Migracijos departamentas nevykdė LR teisės aktuose numatytų pareigų, o neužtikrindamas pareiškėjui tinkamų gyvenimo sąlygų ir nebendraudamas su pareiškėju jam sukėlė dar didesnes kančias palikdamas pareiškėją nežinomybėje, taigi, Migracijos departamento neveikimas sąlygojo žeminantį pareiškėjo orumą elgesį. Nurodo, kad pareiškėjo skundo teiginiai nepagrįsti. Atsižvelgiant į didelį Migracijos departamento darbo krūvį, kuris susidarė dėl precedento neturinčio migrantų antplūdžio iš Baltarusijos Respublikos teritorijos, taip pat dėl iš Ukrainos dėl Rusijos karinės agresijos pasitraukusių asmenų registracijos ir sprendimų priėmimo, pareiškėjo prieglobsčio prašymo nagrinėjimas užtruko dėl objektyvių priežasčių, negalėjo būti išnagrinėtas per teisės aktuose nustatytus terminus. Pareiškėjas neginčija fakto, kad Migracijos departamentas priėmė jo prieglobsčio prašymą, suderino su juo jam tinkamą laiką būti apklaustam ir jį apklausė Įstatymo nustatyta tvarka, taigi nėra pagrindo konstatavimui, kad Migracijos departamentas nebendradarbiavo su pareiškėju, neatliko reikiamų procedūrų jo prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procese ir nenagrinėjo jo prieglobsčio prašymo. Taip pat nėra pagrindo vertinti, jog Migracijos departamentas tyčia vilkino sprendimo dėl prieglobsčio prašymo priėmimą. Nurodo, kad užsieniečio registracijos pažymėjimas nesuteikia teisės atvykti į Lietuvos Respubliką, taip pat nesudaro pagrindo įleisti pareiškėją į Lietuvos Respubliką, todėl negalima daryti išvados, kad jo neišdavimas užsieniečiui būtų sukėlęs konkrečias teises pasekmes. Taip pat nėra pagrindo teigti, kad Migracijos departamentas nebendravo su pareiškėju, kadangi buvo suorganizuota ir įvykdyta jo apklausa. Įstatymo 71 straipsnis numato teises ir pareigas Lietuvos Respublikoje esantiems prieglobsčio prašytojams (pavyzdžiui, naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis gyvenant LR institucijų paskirtose apgyvendinimo vietose, gauti kompensaciją už naudojimąsi visuomeninio transporto priemonėmis, dirbti, jeigu per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos Migracijos departamentas nepriėmė sprendimo dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ne dėl prieglobsčio prašytojo kaltės), tačiau pareiškėjas į Lietuvą nebuvo įleistas, todėl jam kai kurios Įstatymo 71 straipsnio nuostatos nėra aktualios. Pareiškėjas apklausos metu turėjo vertėją, buvo nurodyta, kad gali pasinaudoti valstybės garantuojamomis teisinėmis paslaugomis, tačiau nenurodė, kad jų pageidauja, apklausos pabaigoje jam buvo paaiškinta, kad priėmus sprendimą jis galės jį apskųsti pasinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba. Dėl prašymo suteikti

prieglobstį pažymos, pagal Tvarkos aprašo 25.7. punkto nuostatas, neišdavimo pažymi, kad ji išspausdinama iš Lietuvos migracijos informacinės sistemos (toliau – MIGRIS). Tvarkos aprašo 25 punkte numatytas platesnis veiksmų spektras, kuriuos atlieka prašymą suteikti prieglobstį priimančios institucijos įgaliotas valstybės tarnautojas, t. y. 25.5.4 p. numato, kad prieglobsčio prašytojas nufotografuojamas (padaroma skaitmeninė veido nuotrauka) ir į asmens bylą įkeliami prieglobsčio prašytojo nuotrauka, 25.5.4.p. numato, kad paimamas prieglobsčio prašytojo skaitmeninis parašo pavyzdys, 25.6. p. numatyta, kad paimami prieglobsčio prašytojo pirštų atspaudai. Eurodac duomenų kortelė (Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 603/2013 1 priedas) siunčiama iš daktiloskopavimo darbo vietos elektroninio ryšio priemonėmis arba popierinė kortelė pristatoma paštu ar tiesiogiai į nacionalinę Eurodac sistemos duomenų perdavimo įstaigą. Nagrinėjamu atveju pareiškėjas nebuvo fotografuojamas, nepaimti jo pirštų atspaudai, skaitmeninis parašas, todėl nebuvo galimybės išduoti ir pažymos dėl prašymo suteikti prieglobstį priėmimo, kurioje, pagal jos formą yra įdedama prieglobsčio prašytojo nuotrauka. Nepriklausomai nuo to, Migracijos departamentas priėmė pareiškėjo prieglobsčio prašymą, jį laikė prieglobsčio prašytoju, atliko jo apklausą, o pareiškėjas nenurodė konkrečių neigiamų pasekmių dėl šios pažymos neišdavimo. Pareiškėjas skunde nurodo, kad Migracijos departamentas su juo nebendravo, jis buvo laikomas nežinomybėje, todėl jis patyrė kančias ir žeminantį elgesį, tačiau tokie argumentai deklaratyvūs, nes jis nepateikė jokių tą pagrindžiančių įrodymų. Teismui pateikti susirašinėjimai su pareiškėju patvirtina, kad Migracijos departamentas į juos reagavo. Pareiškėjas nurodė, kad Migracijos departamentas su juo susisiektė 2022-09-05, tačiau nenurodė, kad jis pats būtų sureagavęs ar atsakęs į Migracijos departamento elektroninį laišką. Jis į Migracijos departamentą po pastarojo laiško kreipėsi tik 2022-10-24, t. y. praėjus pusantro mėnesio nuo Migracijos departamento laiško gavimo, o iš šia data datuojamo elektroninio laiško turinio matyti, kad pareiškėjas net neatsakė į prieš tai Migracijos departamento užduotą klausimą, o tiesiog norėjo gauti informaciją apie jo prieglobsčio nagrinėjimo eigą. Pažymi, kad pareiškėjas turi informuoti apie pasikeitusius kontaktinius duomenis, nes tai yra dalis bendradarbiavimo su Migracijos departamentu sudedamoji dalis. Įstatymo 85 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta, kad prieglobsčio nagrinėjimas nutraukiamas, kai su prieglobsčio prašytoju, kuriam leista apsigyventi jo pasirinktoje vietoje, nėra galimybės susisiekti ilgiau kaip 72 valandas. Pažymi, kad pareiškėjas neginčijo tos aplinkybės, kad jis į Migracijos departamento 2022-09-05 elektroninį laišką neatsakė. Atsižvelgęs į tai, kad su pareiškėju nebuvo galima susisiekti ilgiau kaip 72 valandas, Įstatymo 85 straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu Migracijos departamentas 2023-01-02 sprendimu Nr. 23S174 pagrįstai nutraukė prašymo suteikti prieglobstį pareiškėjui nagrinėjimą.

Atsakovas nurodo, kad nei Įstatyme, nei Tvarkos apraše nėra numatytos išimties tam tikrus prieglobsčio prašytojų prašymus nagrinėti pirmiau, kadangi tai būtų vertinamas kaip diskriminacinis Migracijos departamento elgesys. Pažymi, kad 2023-01-02 sprendimu Nr. 23S174 yra nutrauktas prašymo suteikti prieglobstį pareiškėjui nagrinėjimas, todėl nėra teisinio pagrindo svarstyti apie galimybes išduoti pareiškėjui kelionės dokumentą atvykti į Lietuvos Respubliką. Atkreipia dėmesį, kad ir skunde nenurodyta, kokį konkretų kelionės dokumentą Migracijos departamentas neva turėtų išduoti, nei konkrečios Įstatymo ar kito teisės akto nuostatos, numatančios tokio dokumento išdavimą. Skunde nurodytos Tvarkos aprašo 167.1 papunkčio nuostatos pareiškėjo atveju nėra aktualios. Mano, kad Migracijos departamentas priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą, todėl teismo prašo pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Teismo posėdyje pareiškėjo atstovas prašė tenkinti skundą.

Teismo posėdyje atsakovo atstovė prašė skundą atmesti.

Teismas

konstatuoja:

Byloje ginčas keliamas dėl įpareigojimo Migracijos departamentą išduoti kelionės dokumentą atvykti į Lietuvos Respubliką ir išnagrinėti pareiškėjo prašymą suteikti jam prieglobstį Lietuvos Respublikoje.

Remiantis rašytiniais bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas 2021-11-08 pateikė Lietuvos Respublikos ambasadoje Minske (Baltarusijoje) prašymą suteikti jam prieglobstį Lietuvos Respublikoje. 2022-08-08 buvo atlikta pareiškėjo apklausa. 2022-09-05 atsakovas išsiuntė laišką pareiškėjo prašyme nurodytu el. paštu [...] bei mėgino susisiekti prašyme nurodytu mobiliojo telefono numeriu, tačiau jis mobiliuoju telefonu buvo nepasiekiamas.

Pareiškėjas nurodo, kad 2022-09-06 14:04 (Kubos laiku) jis atsakė į atsakovo darbuotojo paklausimą ir nurodė, kad buvo deportuotas į Kubą.

2023-01-02 sprendimu Nr.23S174 Migracijos departamentas, atsižvelgęs į tai, kad nėra galimybės susisiekti su prieglobsčio prašytoju ilgiau kaip 72 valandas, vadovaudamasis Įstatymo 85 straipsnio 1 dalies 3 punktu, nutraukė prašymo suteikti prieglobstį pareiškėjui nagrinėjimą.

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatos yra pagrįstos 1951 m. liepos 28 d. Konvencija dėl pabėgėlių teisinio statuso (toliau – ir Konvencija), jos taip pat įgyvendina 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų.

Įstatymo 86 straipsnyje nustatyta, kad pabėgėlio statusas suteikiamas prieglobsčio prašytojui, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų yra už valstybės, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali ar bijo naudotis tos valstybės apsauga arba neturi atitinkamos užsienio valstybės pilietybės, yra už valstybės, kurioje buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų ir dėl išvardytų priežasčių negali ar bijo į ją grįžti, jeigu nėra priežasčių, nustatytų šio Įstatymo 88 straipsnio 1, 2 dalyse (1 dalis). Įstatymo 86 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodyto persekiojimo vykdytojais gali būti valstybė, valstybę ar didelę jos teritorijos dalį valdančios grupės ar organizacijos, taip pat nevalstybiniai subjektai, jeigu valstybė, valstybę ar didelę jos teritorijos dalį valdančios grupės ar organizacijos, įskaitant tarptautines organizacijas, negali arba nenori suteikti veiksmingos ir ilgalaikio pobūdžio apsaugos nuo persekiojimo. Suteikiant pabėgėlio statusą turi būti įrodyta, kad persekiojimo veiksmų priežastis yra asmens rasė, religija, pilietybė, tautybė, priklausymas tam tikrai socialinei grupei ar politiniai įsitikinimai. Baimė būti persekiojamam turi būti pagrįsta konkrečių faktinių duomenų visuma, o ne bendro pobūdžio teiginiais apie galimo persekiojimo baimę. Be to, persekiojimas turi būti individualaus pobūdžio.

Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131 „Dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2021 m. liepos 27 d. įsakymo Nr. 1V-626 redakcija, 97 punkte nustatyta, kad, surinkęs su prašymu suteikti prieglobstį susijusius duomenis, įgaliotas Migracijos departamento valstybės tarnautojas atlieka tyrimą, kurio tikslas – nustatyti, ar prieglobsčio prašytojas atitinka Įstatymo 86 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, kuriais vadovaujamosi suteikiant pabėgėlio statusą, arba to paties įstatymo 87 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, kuriais vadovaujamosi suteikiant papildomą apsaugą. Toks tyrimas atliekamas nagrinėjant kiekvieną atvejį individualiai, objektyviai ir nešališkai. Tvarkos aprašo 99 punkte nustatyta, kad atlikdamas Aprašo 97 punkte nurodytą tyrimą, įgaliotas Migracijos departamento valstybės tarnautojas vadovaujasi *inter alia* (be kita ko) Įstatymo 83 straipsnyje nurodytais prašymo suteikti prieglobstį vertinimo kriterijais. Remdamasis visais tyrimo metu surinktais įrodymais, įgaliotas Migracijos departamento valstybės tarnautojas nustato esminius faktus, turinčius įtakos vertinimui, ar prieglobsčio prašytojas atitinka Įstatymo 86 straipsnio 1 dalyje arba 87 straipsnio 1 dalyje nustatytus prieglobsčio suteikimo kriterijus.

Vadovaudamasis surinktais įrodymais ir nustatytais faktais, įgaliotas Migracijos departamento valstybės tarnautojas įvertina, ar prieglobsčio prašytojas turi visiškai pagrįstą baimę būti persekiojamas kilmės valstybėje dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų. Atliekant šį vertinimą, vadovaujamosi pagrįstos tikimybės principu, t. y. nustatyta grėsmė neprivalo būti neabejotina arba labiau tikėtina negu netikėtina, tačiau ji taip pat neturi būti tikrai hipotetinio ar teorinio pobūdžio arba grindžiama menka ar neapibrėžta

tikimybe. Pirmiausia nustatoma, ar prieglobsčio prašytojui jo kilmės valstybėje kyta reali rizika patirti žalą bei koks yra šios žalos pobūdis. Nustačius, kad prieglobsčio prašytojui jo kilmės valstybėje gresianti žala prilygsta persekiojimui, vertinama, ar šis persekiojimas prieglobsčio prašytojui gresia dėl jo rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl jo politinių įsitikinimų (Tvarkos aprašo 99.1 papunktis).

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas skunde nurodo, kad jis prieglobsčio prašymą grindė tuo, kad 2021-07-11 dalyvavo protesto akcijose už laisvę ir demokratiją Kuboje. Protesto akcijos buvo nuslopintos, o pareiškėjas buvo sulaikytas 10 dienų kalėjime, kur patyrė fizinį ir psichologinį smurtą. Protesto akcijos vyko pareiškėjo mieste Holgine, jis buvo sulaikytas vietoje, kurios pavadinimas „La Trecera“. Kubos vyriausybės veiksmus šių protestų metu pasmerkė Europos Parlamentas. Pasinaudodamas draugų, gyvenančių Ispanijoje ir Vokietijoje, pagalba, jis 2021-10-20 išvyko iš Kubos ir atvyko į Baltarusiją, kur kreipėsi dėl prieglobsčio į Lietuvos Respublikos ambasadą Minske.

2021-11-13 pareiškėjas nusiuntė laišką į Lietuvos Respublikos ambasadą Minske, nurodė, kad jo teisėtas buvimas Baltarusijoje greitai pasibaigs, prašė konsultacijos ką daryti. 2021-11-15 gavo atsakymą, jog jo dokumentai persiųsti Migracijos departamentui ir su juo bus susisiekiama. 2021-11-18 pareiškėjas išvyko į Maskvą, Rusiją, nes baigėsi jo teisėtas buvimas Baltarusijoje. Maskvoje buvo iki 2022-01-08, vėliau grįžo į Baltarusiją, gyveno prieglaudose. 2022-07-11 įvyko pirmas pareiškėjo ir atsakovo tiesioginis kontaktas. Iš atsakovo pareiškėjas gavo laišką, kuriame buvo klausiama, ar jis suinteresuotas toliau tęsti prieglobsčio procedūrą, pareiškėjui atsakius teigiamai, gavo atsakymą, kad jo prieglobsčio prašymu užsiims kitas specialistas. 2022-07-28 pareiškėjas parašė atsakovui dar kelis el. laiškus. 2022-07-29 jis gavo atsakymą iš atsakovo, kad turėtų kreiptis į stovyklos administratorių (atkreiptinas dėmesys, jog pareiškėjas nebuvo apgyvendintas jokioje stovykloje). 2022-08-05 pareiškėjas gavo pranešimą, kad 2022-08-08 bus atliekama jo apklausa. Kitą dieną po apklausos pareiškėjas informavo jį apklaususį atsakovo darbuotoją V.Masilionį, kad ilgiau Baltarusijoje jis būti negali. 2022-08-26 pareiškėjas buvo išsiųstas iš Baltarusijos į Kubą. 2022-09-05 pareiškėjas gavo atsakovo laišką su prašymu patvirtinti buvimo vietą. 2022-10-24 jis vėl kreipėsi į atsakovą, tačiau jokia informacija jam nebuvo suteikta. 2023-01-02 atsakovas priėmė Sprendimą nutraukti prašymo suteikti prieglobstį pareiškėjui nagrinėjimą.

Nustatyta, kad Migracijos departamentas priėmė pareiškėjo prieglobsčio prašymą, suderino su juo jam tinkamą apklausos laiką ir jį apklausė Įstatymo nustatyta tvarka. Įstatymo 81 straipsnis numato, kad prašymas suteikti prieglobstį turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo jo pateikimo dienos, o nagrinėjant jį skubos tvarka, jis turi būti išnagrinėtas per 10 darbo dienų. Konstatuotina, kad atsakovas nesilaikė terminų, numatytų nagrinėjant prašymą suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje, be to pareiškėjui nebuvo nurodytas laikotarpis, per kurį tikimasi priimti sprendimą dėl jo prašymo. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad atsakovas pirmą kartą su pareiškėju susisieki tik praėjus daugiau nei 6 mėnesiams nuo tada, kai pareiškėjas paprašė prieglobsčio. Atsakovas nesilaikė gero viešojo administravimo principo, kadangi tinkamai neveikė, kad būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų ir pagal Įstatymą pareiškėjo prašymas būtų išnagrinėtas per 6 mėnesius, tinkamai nereagavo į tai, kad pareiškėjui pranešus, jog šis nebegali ilgiau likti Baltarusijoje, iš esmės jį ignoravo, nebendradarbiavo. Pareiškėjas 2022-11-30 kreipėsi į teismą dėl atsakovo neveikimo, patikslintas pareiškėjo skundas buvo priimtas 2022-12-12, atsakovui iki 2022-12-29 buvo nustatytas terminas atsiliepimui pateikti. Darytina išvada, kad atsakovui turėjo būti žinoma, kad pareiškėjas tebeplaikė savo prašymą dėl prieglobsčio suteikimo, nes jis kreipėsi į teismą, siekdamas apginti savo teises. Bylai esant teisme, atsakovas 2023-01-02 priėmė Sprendimą Nr.23S174, kuriuo buvo nutrauktas pareiškėjo prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimas. Atsakovas nurodė, kad nesulaukė atsakymo į 2022-09-05 siųstą paklausimą, tačiau pareiškėjas teismui pateikė momentinę ekrano nuotrauką, iš kurios matyti, kad pareiškėjas jau kitą dieną atsakė į jam 2022-09-05 siųstą paklausimą, tai patvirtina el. laiškas. Be to, pareiškėjas dar ne kartą pats mėgino susisiekti su atsakovu dėl prieglobsčio jam suteikimo, vėliau kreipėsi į advokatą. Atsakovui turėjo būti žinoma, kaip susisiekti su pareiškėju (el. paštas, jo advokato kontaktai), tačiau atsakovas nesiėmė jokių veiksmų tam padaryti. Atsakovas pateikė papildomus paaiškinimus, kuriuose nurodė, kad Migracijos departamentas negavo pareiškėjo el. laiško, nurodė, kad atsakovas pateikė užklausą Informacijos ir

ryšių departamentui prie LR VRM ir 2023-02-24 gavo patvirtinimą, jog iš pareiškėjo toks elektroninis laiškas [...] adresu nebuvo gautas. Nurodė, kad 2022-08-08 09:12 buvo registruotas incidentas dėl šlamšto (spam), todėl pagal šį incidentą siuntėjas adresas [...] buvo užblokuotas ugniasienėje. Incidentas buvo išspręstas 2022-08-08 09:54:09, nuo tos datos siuntėjas pateko į blokuojamų siuntėjų sąrašą, todėl Migracijos departamento pašto serveris laiškų negavo. Darytina išvada, kad pareiškėjo el. laiškų atsakovas negavo ne dėl pareiškėjo, o dėl valstybinės institucijos kaltės, todėl pareiškėjui negali tekti tokios klaidos ištaisymo našta. Atsakovas, vadovaudamasis gero administravimo principu, pats turėjo imtis priemonių savo klaidą ištaisyti ir išspręsti pareiškėjo prieglobsčio prašymą iš esmės. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad pareiškėjo prieglobsčio prašymas iš esmės nebuvo išnagrinėtas ir nėra priimto sprendimo suteikti/nesuteikti pareiškėjui prieglobstį, mano, kad yra pagrindas įpareigoti atsakovą tai padaryti.

Teismas, vertindamas visus įrodymus, daro išvadą, kad atsakovas nepagrįstai ir neteisėtai neišnagrinėjo pareiškėjo prašymo suteikti jam prieglobstį Lietuvos Respublikoje, šis pareiškėjo reikalavimas yra pagrįstas ir tenkintinas, todėl atsakovas įpareigojamas išnagrinėti pareiškėjo prašymą suteikti jam prieglobstį. Skundo dalis, kurioje pareiškėjas prašo įpareigoti atsakovą išduoti kelionės dokumentą atvykti į Lietuvos Respubliką, atmetama kaip nepagrįsta. Byloje nėra duomenų, jog pareiškėjas kreipėsi į atsakovą su prašymu išduoti kelionės dokumentą ir atsakovas yra priėmęs tuo klausimu administracinės procedūros sprendimą. Teismas viešojo administravimo funkcijų neatlieka, todėl įpareigoti atsakovą atlikti tokius veiksmus negali. Administracinis teismas negali perimti viešojo administravimo institucijos funkcijų, priskirtų viešojo administravimo institucijos kompetencijai, pagal teismo sprendimo priėmimo metu esamą situaciją, nes tai galėtų pažeisti konstitucinį valdžių padalijimo principą (žr., pvz., LVAT 2021 m. kovo 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr.A-756-1606/2012).

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84, 86–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 ir 2 punktais, Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 140 straipsnio 3 dalies 1 punktu,
n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo [...] skundą patenkinti iš dalies.

Įpareigoti Migracijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos išnagrinėti pareiškėjo [...] prašymą suteikti jam prieglobstį. Kitą skundo dalį atmesti.

Sprendimas per keturiolika kalendorinių dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjos

Sigita Fomičiova

Jūratė Gaidytė-Lavrinovič

Ina Kirkutienė